

Perhe on paras

Väestötilastollinen tutkimusretki suurten ikäluokkien perheisiin

■ Leena Kartovaara

Suurten ikäluokkien enemmistö elää vielä ensimmäisessä avioliitossaan, vaikka pesä on tyhjenemässä. Suurin ikäluokka eli vuonna 1947 syntyneet tuotti vähemmän lapsia naista kohti kuin aiemmat ja sen jälkeiset ikäluokat. Syntyvyys laski suurten ikäluokkien nuoruudessa tehokkaiden ehkäisymenetelmien ja yhteiskunnan muutosten ansiosta.

Miehet alkoivat palata rintamalta vuoden 1944 lopussa, ja ”vauvabuumi” alkoi elokuussa 1945. Seuraavana neljänä vuonna Suomeen syntyi vuosittain yli 100 000 lasta, kaikkien aikojen suurimmat ikäluokat, jotka sellaiseksi myös näyttävät jäävän. Perheet eivät tuolloin kuitenkaan olleet poikkeuksellisen suuria, vaan lähes joka perheeseen syntyi samaan aikaan lapsia. Miten näiden suurten ikäluokkien omien perheiden muodostus sitten onnistui ja millaisia heidän perheistään tuli? Valinnan varaa puoliseksi ainakin oli yllin kyllin. Joka kylältä löytyi ikätovereita.

Rivit harvenivat jo lapsuudessa

Perherakenteet ovat Suomessa muuttuneet jatkuvasti. Jos verrataan suuria ikäluokkia kokonaisuudessaan heitä edeltäneisiin ja heidän jälkeisiin ikäluokkiin, ero voi hämärtyä, koska käynnissä on jatkuva muutosprosessi. Seuraavassa on ikäluokkansa edustajaksi poimittu alun perin suurin ikäluokka, vuonna 1947 syntyneet. Heitä vertaillaan kymmenen vuotta ai-

kaisemmin ja myöhemmin syntyneisiin ikäluokkiin.

Vertailuissa joudutaan osin tekemään koko ikäluokkaa koskevia johtopäätöksiä niiden henkilöiden perusteella, jotka vielä ovat elossa ja asuvat Suomessa. Vanhin ikäluokka, 1937 syntyneet, joita oli alun perin 72 000, on jo harventunut. (Taulukko 1) Tosin iso harvennus tapahtui jo ennen heidän ensimmäistä syntymäpäiväänsä, jolloin ikäluokka oli jo 5 000 lasta pienempi. Lapsikuolleisuus oli hieman alempi kymmenen vuotta myöhemmin, mutta silti 1947 syntyneistä 108 000 lapsesta yli 6 000 ei koskaan nähnyt ensimmäistä syntymäpäiväänsä. Vuoden 1957 kohortin 87 000 lapsesta enää noin 2 000 koki saman kohtalon. (Nykyään noin 300 lasta kuolee vuosittain ennen yksivuotissyntymäpäiväänsä.)

Myös muuttoliike on pienentänyt näitä ikäluokkia, varsinkin vuonna 1947 syntyneiden määrää. Ruotsiin töiden perään muutti tuhansia nuoria juuri suurista ikäluokista. Maahan on myös muuttanut edellä mainittuihin ikäluokkiin kuuluvia ihmisiä. He sisältyvät tämän tarkastelun tilastoihin.

Taulukko 1. Vuosina 1937, 1947 ja 1957 syntyneet sekä samat vuosiluokat nykyisessä väestössä

	Yhteensä			Miehet			Naiset		
	1937	1947	1957	1937	1947	1957	1937	1947	1957
Syntyi	72 319	108 168	86 985	37 242	55 668	44 645	35 077	52 500	42 340
Kuoli ennen 1-vuotispäivää	-5 162	-6 228	-2 404	-2 924	-3 553	-1 355	-2 238	-2 675	-1 049
Kuollut myöhemmin tai muuttanut maasta	-17 318	-15 832	-9 346	-10 565	-8 785	-5 064	-6 753	-7 047	-4 282
Ulkomailla syntyneitä	+723	+1068	+2095	+315	+583	+1024	+408	+485	+1 071
Väestössä 31.12.2000	50 562	87 176	77 330	24 068	43 913	39 250	26 494	43 263	38 080

Myötä- ja vastoinkäymisiin perinteisesti

Vuonna 1947 syntyneet naiset menivät naimisiin keskimäärin 23-vuotiaina, eli sopivasti tasavuonna 1970. Miehet avioituivat keskimäärin kaksi vuotta vanhempina. Koska avioliittotilastot on perinteisesti tehty naisten avioliitoista, tarkastellaan tässä vuoden 1970 avioliittoja, joita vertaillaan kymmenen vuotta aiemmin ja myöhemmin solmittuihin liittoihin.

Vuonna 1970 solmittiin lähes 41 000 avioliittoa: papeilla ja maistraateissa riitti kiirettä. (Taulukko 3) Tosin työ ei ollut niin kausiluontoista kuin nykyään: 36 prosenttia häistä ajoittui kolmelle kesäkuukaudelle (nykyään 50 prosenttia). Yhdeksän prosenttia vihkipareista käytti tuomarin palveluksia. Kymmenen vuotta aikaisemmin oli solmittu 33 000 avioliittoa ja suurten ikäluokkien jälkeen vuonna 1980 solmittiin enää 29 000 avioliittoa. Vihkimistapa muuttui vasta suurten ikäluokkien jälkeen: maistraatin tuomarin sana riitti jo 18 prosentille vuonna 1980 vihityistä pareista.

Nykyisin elävistä vuonna 1947 syntyneistä naisista 90 prosenttia on solminut elämänsä aikana ainakin yhden avioliiton,

Taulukko 2. Perheellistymisen tilastoja vuosina 1937, 1947 ja 1957 syntyneistä

	Syntymävuosi		
	1937	1947	1957
Miehistä avioitunut, %	88,7	85,1	71,8
Naisista avioitunut, %	90,7	89,9	80,9
Kohorttihedelmällisyys	2,14	1,83	1,93
Äitien keskimääräinen lapsiluku	2,50	2,17	2,32
Naisten lapsimäärän jakauma, %			
0	15,1	14,5	16,4
1	16,7	21,2	17,3
2	33,5	40,3	36,7
3	20,4	17,2	20,7
4+	14,2	6,8	8,9
Yht.	100,0	100,0	100,0
Kohortin lapsituotos	64 000	82 000	73 000
Naimisissa olleista naisista eronnut 43-vuotiaaksi mennessä, %	12,9	20,6	29,1
Puoliso kuollut siihen mennessä kun vaimo on 43-vuotias, %	3,5	2,7	1,6
Naimisissa olleista miehistä eronnut 43-vuotiaaksi mennessä, %	11,1	18,8	27,5
Puoliso kuollut siihen mennessä kun mies on 43-vuotias, %	0,9	0,6	0,4

Taulukko 3. Avioliittotilastoja vuosien 1960, 1970 ja 1980 avioliitoista

	Vihkivuosi		
	1960	1970	1980
Avioliittoja vuosina	32 834	40 730	29 388
Siviilivihkimisiä, %	10,4	9,4	17,7
Morsiamista raskaana, %	35,8	32,9	30,8
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä kaikista syntyneistä% 20 avioliittovuoden jälkeen eroja kertynyt, %	4,0	5,8	13,1
	15,4	22,8	29,7

miehistä 85 prosenttia. Kymmenen vuotta vanhemmista naisista 91 prosenttia ja miehistäkin 89 prosenttia on kokenut avioliiton onnen. Seitsemänkymmentäluvulla alkanut perhearvojen muutos näkyy siinä, että vuonna 1957 syntyneistä naisista enää 81 prosenttia ja miehistä vain 72 prosenttia on avioitunut.

Avioituminen on vähentynyt kautta linjan, mutta miksi miesten ja naisten välillä on eroa? Selityksiä on kaksi. Luonto pitää huolen miesten riittävydestä. Niinpä poikia syntyy enemmän kuin tyttöjä. Näin on ollut joka vuosi viime vuosisadalla ja on todennäköisesti tälläkin vuosisadalla. Esimerkiksi vuonna 1947 syntyneissä oli poikia 3 000 enemmän kuin tyttöjä. Jos ikäluokka olisi avioitunut kokonaisuudessaan keskenään, olisi ikäluokkaan jäänyt tuon verran ”ylijäämämiehiä”. Mutta koska miehet avioituvat keskimäärin pari vuotta nuorempien naisten kanssa, niin heitä vastassa olikin pienempi ikäluokka, jossa oli alun perin yli 5 000 tyttöä vähemmän kuin suurimmassa ikäluokassa poikia. Siinä jäi väkisinkin paljon poikamiehiä.

Vuoden 1957 sukupolven miesten ja naisten avioituvuuden ero on hämmäyttävän suuri. Tämä ikäluokka oli perheenperustamisessa 1980-luvun alussa, jolloin avioliitto perhemuotona oli lyömässä itseään läpi. Suurin osa naisista ehti naimisiin vielä vanhan kaavan mukaan, mutta uudet tuulet puhalsivat jo parin vuoden päästä kun miehet tulivat ”naimaikään”. Avioliitoista tuli yhä yleisempiä, ja niinpä suhde jäi virallistamatta yhä useammalta mieheltä.

Avioliitoja on tilastoitu perusteellisemmin vasta vuodesta 1990 lähtien. Sitä ennen perhetilastois-

sa olivat vain avoparit, joilla oli yhteisiä lapsia. Tietoa vanhempien ikäluokkien nuoruuden avioliitoista saa vain otostutkimuksista. Tilastokeskuksen perheellistymistutkimuksen mukaan 1930- ja 1940-luvuilla syntyneiden nuoruusiän avioliitot olivat erittäin harvinaisia: vain noin joka kymmenes oli sellaisen kokenut. Vasta 1950-luvulla syntyneistä yli puolet oli asunut avioliitossa alle 25-vuotiaana. (Nikander, Suomalaisnaisen perheellistyminen, Väestö 1992:10, Helsinki 1992)

”Ja hieman vatsassa potkia jo taitaa”

Viime vuosituhanella tehtiin tilastot vuosittain syntyneistä avioliitosta äidin avioliiton keston mukaan. Näin pääsemme kurkistelemaan vihittävän parin intiimeihin asioihin. Vuonna 1960, jolloin tämän tarkastelun vanhin ikäluokka solmi avioliittojaan, 36 prosenttia morsiamista oli raskaana. Pariskunnan lapsi oli syntynyt jo, kun häistä oli kulunut seitsemän kuukautta. Kun lavennetaan aikaväliä kahdeksaan kuukauteen, tilastot kertovat 39 prosentin morsiamista olleen ainakin ”hieman raskaana”.

Tässä suhteessa maailma ei ollut paljon muuttunut vuoteen 1970 mennessä, jolloin suurimman ikäluokan naiset solmivat liittojaan. Sen ajan termein, joka kolmannelle pariskunnalle oli ”tullut pakko”; kahdeksan kuukauden avioliiton lapset mukaan lukien 35 prosentille.

Raskaana olleiden morsianten osuus näyttää olevan kääntäen verrannollinen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten määriin. Vuonna 1960 vain neljä prosenttia kaikista lapsista syntyi

avioliiton ulkopuolella, vuonna 1970 kuusi prosenttia. Muutos näkyy jo vuoden 1980 tilastoissa. Avioliiton ulkopuolella syntyi 13 prosenttia lapsista, tosin 31 prosenttia morsiamista oli raskaana.

Edellä kuvatun tilaston tekeminen on lopetettu. Se ei enää nykyaikana kuvaa oikeastaan mitään. Viimeinen tilasto on vuodelta 1999. Se kertoo, että tuon vuoden morsiamista 11 prosenttia oli raskaana. Mutta tilastosta ei käy ilmi, että 25 prosentilla ensi kertaa vihittävistä morsiamista oli jo ainakin yksi lapsi ennen vihki-vuoden alkua. Vuonna 1999 lapsista 39 prosenttia syntyi avioliiton ulkopuolella. Entisestä ”suvun häpeästä” on tullut normaalia arkipäivää.

Ainokaisia liian kanssa...

Suurin ikäluokka (1947 syntyneet) oli ensimmäisiä, joilla oli käytettävissään tehokkaat syntyvyyden ehkäisykeinot nuoruusajoistaan lähtien: pilleripakkauksia alkoi ilmestyä yhä useamman tytön käsilaukkuun. Muuten vapautunut seksikäyttäytyminen olisi ilmeisesti näkynyt vielä useampana pyöritysvänä morsiamena.

Väestötieteessä lasketaan elämästä periodi- ja kohorttilukuja. Kohorttihedelmällisyydessä kerätään tietynä vuonna syntyneelle naisikäluokalle vuosien varrella syntyneet lapset. Periodihedelmällisyydessä yhden vuoden eri ikäiset naiset edustavat naisen elämänsä. Kunkin vuoden syntymistä lasketaan kuinka monta lasta hypoteettinen nainen tulisi synnyttämään elinaikanaan, jos kuluneen vuoden hedelmällisyys pysyisi vakiona koko naisen synnytyksiän (15–49 vuoden) ajan. Kohorttiluvut valmistuvat vali-

tettavasti niin myöhään, että lapsikertymä on selvillä vasta ikäluokan täyttäessä viisikymmentä vuotta. Tässä vertailussa käytetään kumpiakin lukuja. Nuorin tarkasteltava ikäluokka on jo 43-vuotias eli iässä, jossa lapsimäärä ei enää juurikaan kasva.

Vuotuisia hedelmällisyyslukuja voidaan käyttää kuvaamaan ko. vuoden tilannetta syntyvyyden suhteen ja siten selittämään tutkituille ikäluokille loppujen lopuksi kertynyttä lapsimäärää.

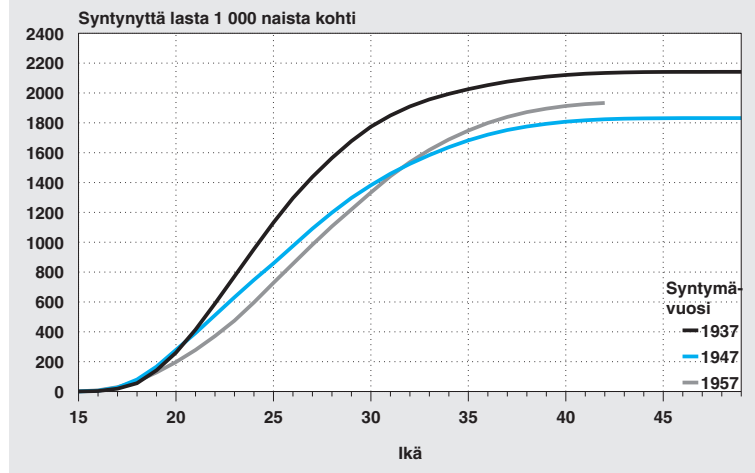
...mutta kohtalaisesti lapsia ikäluokkaa kohti

Mikä sitten oli näiden ikäluokkien tuotos kansakunnan jatkuvuuden turvaamiseksi? Vuonna 1937 syntyneille naisille on kertynyt keskimäärin 2,14 lasta, vuonna 1947 syntyneille naisille 1,83 ja vuonna 1957 syntyneille naisille 1,93 lasta. Nämä ovat kohorttihedelmällisyyslukuja (kuvio 1). Vuoden 1937 ikäluokka on tuottanut eniten lapsia naista kohden, suurin ikäluokka vähiten. Voidaan tietysti kysyä mitä olisi tapahtunut, jos suurin ikäluokka olisi yltänyt samaan kuin vuoden 1937 ikäluokka? Olisiko uusi suuri pullistuma ikäpyramidiin ollut tervetullut, kun edellinenkin on tuottanut jokaisessa elämänsä vaiheessa ongelmia? Tosin näin kollektiivisesti suurin ikäluokka tuskin ajatteli. Lienee kysymys jostain muusta.

Kuvion 2 vuotuinen kokonaishedelmällisyysluku kuvaa hedelmällisyyden tasoa vuosina 1960–2000. Siitä nähdään, kuinka syntyvyys laski tasaisesti 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa, jolloin tehokkaat ehkäisy menetelmät levisivät. Lasten hankkimista voitiin suunnitella.

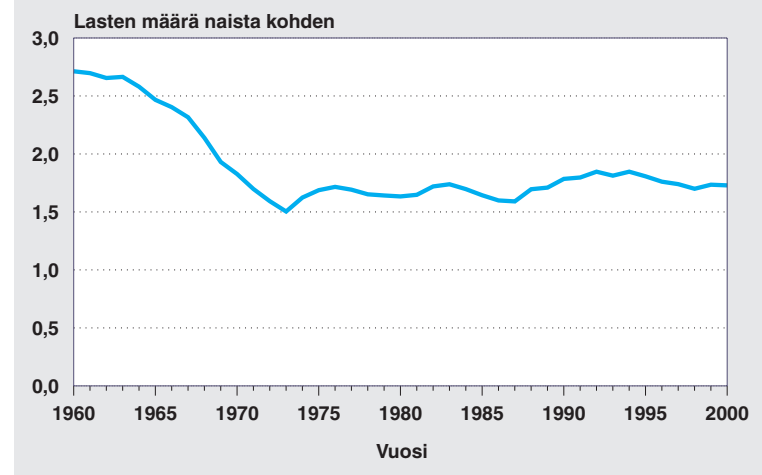
Kuvio 1.

Kumulatiivinen hedelmällisyys eräillä naiskohorteilla iän mukaan vuoden 2000 loppuun mennessä

Kuvio 2.

Kokonaishedelmällisyysluku 1960–2000

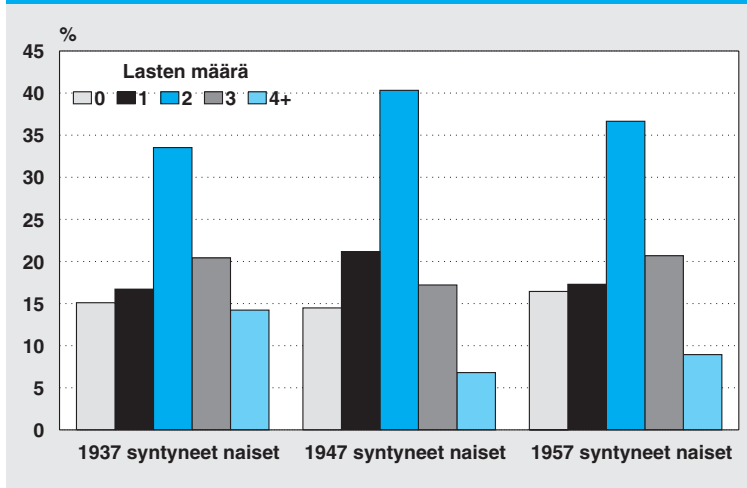
Tuolloin äitiyslomaa oli kuukausi ennen synnytystä ja kaksi sen jälkeen. Lapsen hoidon kukin sai järjestää miten parhaiten taisi. Muutkin perhe-etuudet olivat vaatimattomia. Naiset olivat koulutumpia kuin aikaisemmin ja halusivat käydä töissä.

Hedelmällisyys laski kaikkien aikojen pohjanoteeraukseen

vuonna 1973, jolloin periodiluku ennusti naisille vain 1,5 lasta. Tuolloin herättiin huomaamaan, että maasta loppuvat lapset, jollei perhe-etuuksia paranneta. Säädettiin päivähoitolaki ja vuoden 1974 puolesta välistä äitiyspäiväraha-kuusi piteni 12 viikosta 29 viikkoon. Syntyvyyden lasku pysähtyi ja syntyvyys nousi parissa

Kuvio 3.

Vuosina 1937, 1947 ja 1957 syntyneet naiset biologisten lasten määrän mukaan vuonna 2000

settomuuden yleistynyt ilmiö, 16,4 prosenttia heistä on lapsettomia. Vaikka heissä on lapsettomia enemmän kuin kymmenen vuotta vanhemmissa sisarissaan, he ovat keskimäärin synnyttäneet enemmän lapsia kuin tarkastelun edellinen ikäluokka.

Väestöilmionä hedelmällisyyskäyrien leikkaaminen on hyvin harvinaista (kuvio 1). Yleensä aina nuorempien vuosiluokkien hedelmällisyys jää pienemmäksi. Käyrien leikkaamisen syynä ei varmaankaan ole vuonna 1957 syntyneiden korkea hedelmällisyys, vaan suurimman ikäluokan poikkeuksellisen pieni lapsiluku.

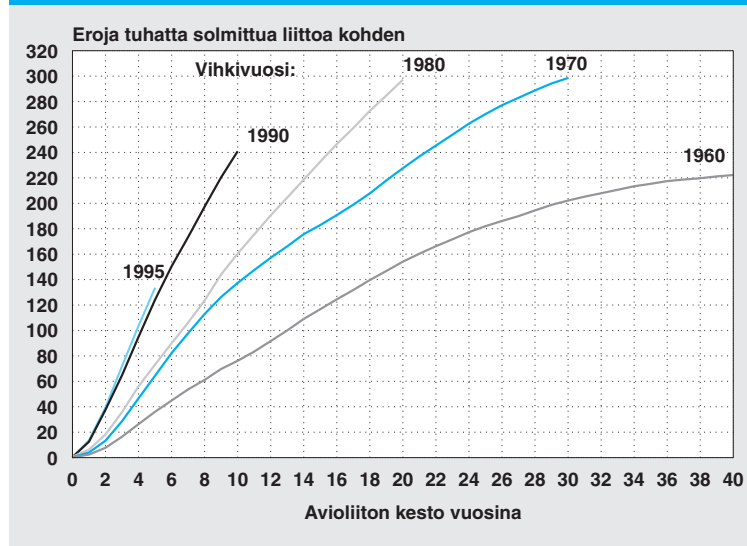
Mitä ikäluokkien välillä havaitut hedelmällisyserot tarkoittavat käytännössä, kun tilastotekijäkin tietää, ettei lapsia saada desimaalin kymmenyksinä? Suurimpaan ikäluokkaan verrattuna joka kolmas nainen vuonna 1937 syntyneistä ja joka kymmenes nainen vuonna 1957 syntyneistä on saanut yhden lapsen enemmän. Yksilapsisia naisia on selvästi enemmän suurimmassa ikäluokassa kuin heitä 10 vuotta vanhemmassa ja nuoremmassa kohortissa. Myös kaksilapsisissa heillä on yllätyksellisesti vähintään kolmen lapsen äitejä heissä on vähiten (kuvio 3).

Kun lasketaan ikäluokan lapset vain synnyttäneitä naisia kohden, eikä ”demokraattisesti” kaikille naisille, saadaan suurimman ikäluokan äitien lapsimääräksi eli perheiden lapsiluvuksi 2,2. Kymmenen vuotta vanhemmilla äideillä on keskimäärin 2,5 lasta ja kymmenen vuotta nuoremmilla 2,3 lasta.

Syyt siihen, että suurimman ikäluokan perheet jäivät pieniksi olivat varmaankin heidän olosuhteissaan perheen perustamisen aikoihin. Sitä, että heillä oli joka naapurissa ikätovereita, yli 40 op-

Kuvio 4.

Avioerojen kertymä eri vuosina solmituissa liitoissa vuoden 2000 loppuun mennessä

vuodessa tasolle, jolla se nykyisin on.

Tämä vuotuisen syntyvyyden pohjanoteeraus sattui juuri siihen aikaan, kun suurimman ikäluokan olisi pitänyt kasvattaa perhettään esikoisien jälkeen. Monet tyytyivätkin sitten yhteen lapseen.

Hedelmällisyysluvut laskeetaan kaikkia ikäluokan naisia kohden, mutta kaikki naiset eivät synnytä lapsia. Nykyisen väestön vuonna 1937 syntyneistä naisista 15,1 prosenttia on lapsettomia, vuoden 1947 vuosiluokasta 14,5 prosenttia. Vuoden 1957 ikäluokan naisten luvuissa näkyy jo lap-

pilaan koululuokat, koulussa aamu- ja iltavuorot ja kaiken lisäksi kauravelliä kouluruokana, on vaikea pitää syynä myöhemmille perhettä koskeville ratkaisuille.

Vuonna 1947 syntyneiden lapsituotos on kuitenkin alhaisemmasta hedelmällisyydestä huolimatta suurin. Voidaan laskea, että he ovat synnyttäneet tähän maahan noin 82 000 lasta. Vuoden 1937 kohortille on kertynyt 64 000 lasta. Vuonna 1957 syntyneiden tuotos on 73 000 lasta.

Kunnes kuolema erottaa

Suurimman ikäluokan pariskunnat erottaa lopulta todennäköisemmin kuolema kuin tuomari: Kuusi prosenttia suurimman ikäluokan naimisissa olleista naisista on jo joutunut hautaamaan puolisonsa. Avioeron on ottanut 32 prosenttia naimisissa olleista naisista.

Seuraavassa käytetään vuosina 1960, 1970 ja 1980 solmittuja avioliittoja kuvaamaan kolmen tarkastelun kohteena olevan ikäluokan avioliittojen pysyvyyttä. Tässä suhteessa on tapahtunut suuri muutos, joka on jatkunut vielä vuonna 1990 solmittuihin liittoihin, mutta on sittemmin pysähtynyt. Kuviossa 4 on yllä olevina vuosina solmituille avioliitoille vuosien varrella kertyneet avioerot. Vuonna 1970 solmituista liitoista 30 prosenttia on päätynt eroon tähän mennessä. Ero-kertymä tuskin nousee enää 50 prosenttiin kuluneen kolmenkymmenen yhteisen vuoden jälkeen. Näin ollen enemmistö näistä avioliitoista päättyy hautajaisiin.

Vuonna 1960 vihityt ovat olleet kymmenen vuotta kauemmin naimisissa, eikä heistä ole 40

avioliittovuoden aikana eronnut kuin 22 prosenttia. Vuonna 1980 vihityistä on jo nyt 20 vuotta vihkimisen jälkeen päätynt eroon saman verran kuin kymmenen vuotta aikaisemmin vihityistä.

Kun vertaillaan näitä avioliittovuosisiluokkia 20 vuotta häiden jälkeen, havainnollistuu tapahtunut muutos. Tuolloin vuonna 1960 vihityistä pariskunnista 15 prosenttia oli omilla teillään, vuonna 1970 vihityistä 23 prosenttia ja vuonna 1980 vihityistä edellä todetut 30 prosenttia.

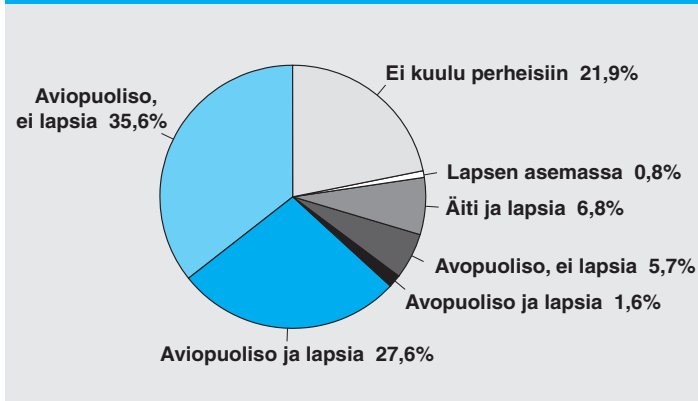
Jos eroavalla pariskunnalla on alaikäisiä lapsia, on eron tuloksena yksinhuoltajaperhe. Osa perheistä on alun alkaenkin ollut yksinhuoltajien perheitä. Yksinhuoltajaksi joudutaan myös puolison kuoltua. Nykyisistä tilastoista ei saa tietoa siitä, kuinka moni suurimman ikäluokan nainen on ollut jossain elämänsä vaiheessa yksinhuoltaja. Mutta jos päätellään keski-ikään mennessä eronneista ja leskeksi jääneistä sekä alun perin yksinhuoltajana alkaneista ja otetaan huomioon, että sama nainen voi kuulua useampaan kategoriaan ja että kaikissa päättyneissä liitoissa ei ole ollut lapsia, voi tehdä valistuneen arvauksen, että noin joka viides suuren ikäluokan nainen on ollut jossain elämänsä vaiheessa yksinhuoltaja. Vuonna

"Ja sitä paitsi, turha heitä on aina syytellä joka elämänsä vaiheessa yhteiskunnallisten ongelmien tuottamisesta. Syyttömiähän he itse siihen ovat, että heitä on niin paljon. He ovat joutuneet kärsimään lukuisuudestaan. Tunkua on ollut elämän joka käänteessä. Viimeinen tunku on vielä edessä, kun pitäisi saada vanhainkotipaikka. Hautausmaallekin on lupailtu vain seisomapaikkoja."

Nimim. "Kaiken kokenut"

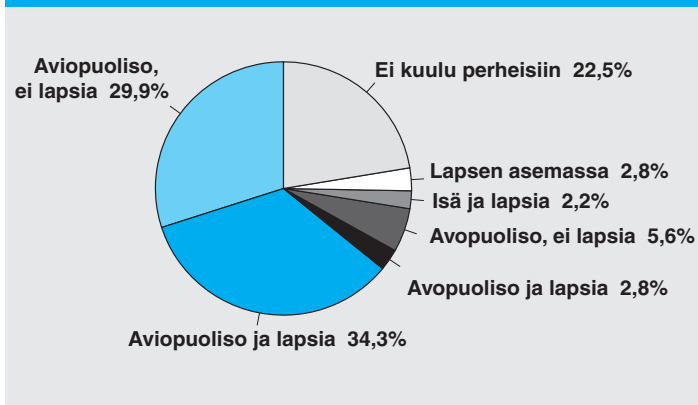
Kuvio 5a.

Vuonna 1947 syntyneet naiset perheaseman mukaan vuonna 2000

Kuvio 5b.

Vuonna 1947 syntyneet miehet perheaseman mukaan vuonna 2000

1937 syntyneistä jonkin verran harvempi ja 1957 syntyneistä naisista selvästi taas useampi kuin suurimman ikäluokan naisista on joutunut vastaamaan lapsiperheen arkirutiineista jossain vaiheessa yksin.

Aika tavallinen elämänkaari

Suurimman ikäluokan naiset ovat nyt elämänvaiheessa, jossa enemmistöllä on jo

kuopuskin lähtenyt kotoa. Lapsia asuu vain joka kolmannen (36 %) naisen kotona. Kun alun perin 86 prosentilla on ollut lapsia, puolet suurimman ikäluokan naisista on kokenut viimeisenkin lapsensa maailmalle lähdön ja joutunut sopeutumaan ”tyhjään pesään”. Jos lapsia on kotona, nuorin lapsi on keskimäärin 19-vuotias, eikä todennäköisesti enää kauan asu kotona.

Valtaosa (63 %) suurimman ikäluokan naisista on naimisissa, avoliitossa asuu seitsemän pro-

senttia, saman verran elää lasten kanssa ilman puolisoa. Perheettöminä elää 22 prosenttia. Yhdelle prosentille perheen muodostavat omat vanhemmat, todennäköisimmin äiti (kuvio 5a).

Miesten myöhempi perheenperustaminen näkyy siinä, että heillä ”aviopari ja lapsia” -perhetyyppi on edelleen yleisin. Heitä on suhteellisesti saman verran naimisissa kuin naisiakkin, mutta lapsia on useammalla vielä kotona. Miesten kotona asuvat kuopukset ovat keskimäärin 17-vuotiaita. Miehiä asuu avoliitossa vähän enemmän kuin naisia, samoin oman äitinsä kanssa asuvia on enemmän. Sen sijaan isä lasten kanssa on kaikkein harvinaisin perhekoostumus (kuvio 5b).

Naimisissa olevista miehistä ja naisista yhdeksän kymmenestä on ensimmäisessä avioliitossaan. Avoliitossa olevista kahdella kolmesta on takana avioero, se kolmas avoliitossa asuva mies on naimaton. Naisissa on myös jonkin verran leskiä.

Kaiken kaikkiaan suurimman ikäluokan elämänkaari ei väestötilastojen valossa näytä poikkeavan yleisestä kehityskulusta. He ehtivät perheellistyä ennen perherakenteen voimakkaampaa muuttumista. Ainoa havaittava poikkeama ovat heidän hieman pienemmät perheensä, mikä johtuu heidän elinolosuhteistaan perheen perustamisen aikoihin. □

Kirjoittaja on Tilastokeskuksen väestö- ja tasa-arvotilastoyksikön vetäjä ja perhetilaston tekijä.

Lähteet:

Väestötilastot vuosilta 1937–2000 sekä väestö- ja perhetiedostot.